

RÖST(D)ELNING I GÖTEBORG 2018

MARIA SOLEVID OCH HENRIK OSCARSSON

Sammanfattning

I valet 2018 fick lokala partier politisk representation i hälften av Sveriges kommuner. Mot bakgrund av en ökad förekomst av lokala partier och Demokraternas framgång analyserar vi röstdelning och väljarbeteende i Göteborg 2018. Resultaten visar att det är högre grad av röstdelning bland borgerliga och Sverigedemokratiska riksdagsväljare. För de här partiernas riksdagsväljare är det nya partiet Demokraterna den vanligaste lokala rösten näst efter det egna partiet. Röstdelning mellan partier inom det borgerliga blocket är mycket lägre i Göteborg jämfört med det nationella genomsnittet. Graden av röstdelning för samtliga riksdagspartiers väljare påverkas dock till stor del av inställning till Västlänken. Bland väljare som är positiva till Västlänken förekommer röstdelning i lägre omfattning, särskilt när det gäller röstdelning på Demokraterna, än bland väljare som är negativa till Västlänken. Demokraternas framgångar kom i huvudsak bland väljare med negativ inställning till Västlänken, med lågt politiskt förtroende, och som tycker infrastruktur är en viktig samhällsfråga samt bland de som står till höger på vänster-högerskalan.

Redan på valkvällen den 9 september 2018 stod det klart att Göteborg som väntat inte bara fått ett nytt parti i fullmäktige utan också ett nytt *stort* parti. Hela 16,95 procent, eller 60 019 av de röstberättigade göteborgarna, valde att lägga sin röst på det lokala partiet Demokraterna¹ (www.val.se). I ljuset av Moderaternas tillbakagång och Socialdemokraternas historiskt låga röststöd i Göteborg är Demokraterna att betrakta som kommunalvalets stora vinnare, även om partiet senare inte kom att ingå i den styrande koalitionen.

Demokraternas intåg betydde också uttåget för ett annat lokalt parti: Vägvalet. Vägvalet hade under två mandatperioder 2010–2018 haft fullmäktigerepresentation med omkring 5 procent av rösterna bakom sig. Vägvalets agenda handlade till stor del om att protestera mot trängselskatten och Västlänken – tåg tunneln under Göteborg som är en del av det västsvenska paketet. Efter valet 2014 inledde Vägvalet ett valtekniskt samarbete med den dåvarande moderaten Martin Wannholt, vilket medförde att han fick Vägvalets post som kommunalråd. Detta samarbete ledde till att Wannholt i november 2014 blev utesluten ur Moderaterna (Göteborgs-Posten, 2014-11-28). Två och ett halvt år senare bildade Wannholt partiet Demokraterna. Partiet gick till val på ett relativt brett politiskt program men partiets två huvudfrågor var att stoppa byggandet av Västlänken samt att förbättra och förändra

styrningen av kommunen i syfte att minska risken för korruption (SVT Nyheter Väst 2017-05-04; www.demokraterna.se).

Båda dessa framgångsrika lokala partier – Vägvalet och Demokraterna – är en del av en generell trend runt om i svenska kommuner. I 2018 års kommunfullmäktigeval fick totalt 171 lokala partier – det vill säga partier som inte finns representerade i riksdagen – mandat i 146 av Sveriges 290 kommuner (SKL, 2019a). Med andra ord finns det minst ett lokalt parti i *hälften* av Sveriges kommunfullmäktige. Samtidigt visar ytterligare statistik att flera av de lokala partierna är förhållandevis nya. Av de 42 största lokala partierna – det vill säga partier med ett röststöd på mer än 10 procent – är 10 av partierna helt nya. Demokraterna är ett av dessa nya partier och dessutom, sett till antal röster, det största lokala partiet i Sverige (SKL, 2019).²

Förekomsten av lokala partier aktualiserar frågan om röstdelning. Röstdelning innebär att en väljare röstar på olika partier i de samtidiga valen till riksdagen, regionen³ och kommunfullmäktige. Röstdelning är givetvis en direkt förutsättning för lokala partiernas framgångar. När röstdelning undersöks står vanligen jämförelsen mellan den nationella och lokala rösten i fokus (Erlingsson & Oscarsson, 2015; Berg m.fl., 2019). Att det är just den nationella och kommunala nivån som i huvudsak jämförs beror på att fenomenet lokala partier är mer utbrett på kommunal nivå än regionnivå – regionala partier existerar i en tredjedel av regionerna men i hälften av kommunerna (SKL, 2019a). Dessutom är den kommunala nivån den viktigaste politiska nivån efter den nationella, inte minst på grund av att kommunerna sammantaget har mer kostsamma kärnuppgifter vilket också avspeglas i att en kommuns del av kommunalskatten är större än regionens del (SKL, 2019b; SCB, 2019).

I det här kapitlet är syftet att studera röstdelning och väljarbeteende i Göteborg med fokus på Demokraterna. Tack vare den lokala SOM-undersökningen i Göteborg har vi unika möjligheter att specialstudera hur riksdagspartiernas väljare i Göteborg fördelade sina röster lokalt och i vilka befolkningsgrupper som Demokraterna hade sina största framgångar. Tillsammans bidrar de här analyserna med insikter om lokalt väljarbeteende och hur stora framgångar för ett lokalt parti, baserat i ett över tid ökat missnöje i infrastrukturfrågor, ritar om den politiska spelplanen för såväl väljare som förtroendevalda.

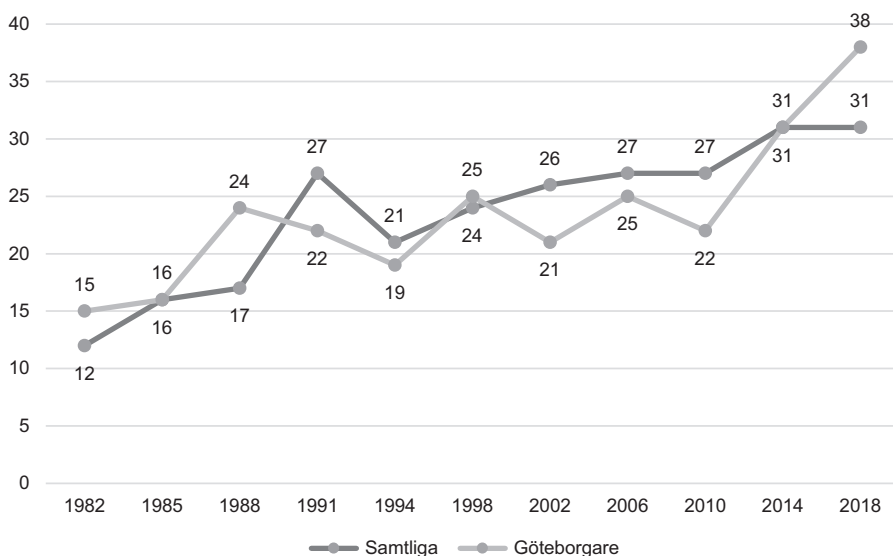
I nästa avsnitt redovisar vi hur röstdelningen förändrats över tid i Göteborg och därefter följer ett avsnitt där vi mer ingående studerar röstdelning mellan riksdag och kommun bland väljare i Göteborg. I det avsnittet jämför vi också röstdelningen bland olika partiernas riksdagsväljare med olika inställning till Västlänken och vi visar även vad Demokraternas väljare röstade på i riksdagsvalet. Från fenomenet röstdelning är steget inte långt till en analys av i vilka befolknings- och åsiktsgrupper som Demokraterna var mer och mindre framgångsrika. Den analysen svarar således på frågan om vilka göteborgare som röstade på Demokraterna och som givit partiet dess mandat. Avslutningsvis diskuterar vi hur utvecklingen av den alltmer negativa opinionen i Västlänkenfrågan hänger ihop med över tid sjunkande lokalt politiskt förtroende och hur den utvecklingen bäddat för såväl Vägvalet som Demokraternas framgångar.

Ökad röstdelning över tid

Fenomenet röstdelning (*split-ticket voting*) är i Sverige en följd av införandet av den gemensamma valdagen 1970. Tidigare studier har visat att fenomenet röstdelning tydligt har ökat över tid, från 6–10 procent i inledningen av 1970-talet upp till dagens nivå på omkring 30 procent.

I de allmänna valen 2018 röstdelade 31 procent av de svenska väljarna vilket också innebar ett nytt röstdelningsrekord (Berg m.fl., 2019). Utöver den över tid ökade förekomsten av lokala partier är en konkurrerande förklaring till den ökade röstdelningen att väljarna blivit mer sofistikerade och mindre vaneröstare, att de helt enkelt blivit bättre och mer vana att väga in information om lokala förhållanden i sitt val av parti – som t.ex. bedömningar av vilket parti som har bäst politik eller hur de styrande partierna levererat (Berg m.fl., 2019; Erlingsson & Oscarsson, 2015).

Figur 1 Andel väljare som röstat på olika partier i riksdagsval och kommunval 1982–2018 bland samtliga och bland boende i Göteborgs kommun (procent)

Kommentar: Resultaten visar andelen väljare i riksdagsvalet som valt att rösta på ett annat parti i de samtidiga kommunala valen 1982-2018. Tidsserien visas för samtliga väljare och för boende i Göteborgs kommun.

Källa: Valforskningsprogrammet, Valundersökningarna 1982–2018.

Även om röstdelningen inte ökat vid varje val är ökningen tydlig sett över längre tid. Figur 1 visar andelen röstdelare i Göteborg jämfört med svenska väljare i

genomsnitt. Över tid har andelen röstdelare även i Göteborg ökat och i 2018 års val sattes även nytt lokalt rekord med 38 procent röstdelare.⁴ I de flesta val har dock andelen röstdelare varit något lägre i Göteborg än i riket som helhet, men på det stora hela är mönstren i Göteborg respektive Sverige som helhet lika varandra över tid.

Röst(D)elning i Göteborg

Huvudfokus i vårt kapitel är röstdelningsmönster mellan riksdagsvalet och kommunvalet bland väljare i Göteborg. I analyserna under den här rubriken gör vi fyra empiriska nedslag. Först jämför vi hur riksdagspartiernas väljare i Göteborg lagt sina röster i kommunvalet i Göteborg. Därefter fokuserar vi på röstdelarna och undersöker vilka olika kombinationer av röstdelning som förekommer och här jämförs göteborgarna med svenska väljare i allmänhet. Sedan fokuserar vi på Demokraternas väljare och undersöker vilka partier som de röstade på i riksdagsvalet. Till sist jämför vi hur riksdagspartiernas väljare i Göteborg som är för respektive emot Västlänken fördelat sina röster i kommunvalet i Göteborg.

Som tabell 1 visar har en majoritet av partiernas väljare med undantag för Kristdemokraternas gjort samma partival nationellt som lokalt. Lägst grad av röstdelning återfinns bland Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Socialdemokraternas väljare – i dessa grupper av partiväljare har mellan 67 och 74 procent valt samma parti i riksdagsvalet och kommunvalet. Högst grad av röstdelning finns bland Kristdemokraternas och Centerpartiets väljare. Endast 43 procent av Kristdemokraternas riksdagsväljare i Göteborg valde samma parti i kommunvalet. Motsvarande andel för Centerpartiets väljare är 51 procent. Med andra ord har alltså 57 respektive 49 procent av Kristdemokraternas och Centerpartiets riksdagsväljare röstat på andra partier i kommunvalet. Bland Moderaternas, Sverigedemokraternas och Liberalernas riksdagsväljare är det 56–58 procent som röstat på samma parti lokalt.

Om vi går från det mer generella röstdelningsmönstret och istället fokuserar på Demokraternas röstvinster är det tydligt i tabell 1 att röstdelning mellan ett riksdagsparti och Demokraterna förekommer för samtliga riksdagspartiers väljare i Göteborg, om än i varierande omfattning. Lägst andel röster på Demokraterna finns bland väljare som i valet till riksdagen röstat på Vänsterpartiet eller Miljöpartiet – i de här båda väljargrupperna är det 5 respektive 7 procent som anger att de röstade på Demokraterna i kommunvalet. Omkring en tredjedel av väljarna som till riksdagen valde Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna eller Moderaterna röstade på Demokraterna i kommunfullmäktige. Bland Socialdemokraternas respektive Centerpartiets riksdagsväljare har 12 respektive 17 procent röstat på Demokraterna i kommunvalet.⁵ Sammanfattningsvis varierar graden av röstdelning i allmänhet och röstdelning till Demokraterna i synnerhet mellan riksdagspartiernas väljare i Göteborg. Det är högst röstdelning bland borgerliga respektive Sverigedemokraternas riksdagspartiväljare och det är också bland dessa partiväljare vi ser högst röststöd för Demokraterna.

Tabell 1 Röstdelning mellan riksdagsval och kommunval i Göteborg 2018 (procent)

Partival riksdagsvalet 2018	Partival kommunvalet i Göteborg 2018										Summa	Antal svar
	V	S	MP	C	L	M	KD	SD	FI	DEM		
Vänsterpartiet	74	3	6	0	1	0	0	0	10	5	99	278
Socialdemokraterna	7	67	6	1	3	3	0	1	1	12	101	415
Miljöpartiet	5	9	68	2	3	0	1	0	6	7	101	136
Centerpartiet	1	3	5	51	13	5	2	1	2	17	100	165
Liberalerna	1	3	1	3	58	5	3	0	0	27	101	189
Moderaterna	0	1	1	2	5	56	2	2	0	31	100	377
Kristdemokraterna	0	2	1	0	8	9	43	0	0	37	100	98
Sverigedemokraterna	1	1	0	1	1	7	0	57	0	33	101	193

Kommentar: Tabellen jämför hur svarspersoner som röstat på ett riksdagsparti fördelat sina röster på de partier som fick representation i kommunfullmäktige i Göteborg och tabellen baseras därmed på svarspersoner som angivit att de röstat i båda valen. Tabellen läses radvis och besvarar frågan vilka kommunala partier som rikspartiernas väljare valde att stödja 2018. I analysen ingår endast personer som röstat på ett parti i både riksdagsvalet och kommunvalet 2018. Svarspersoner som svarat att de röstat på annat parti nationellt och annat parti än Demokraterna kommunalt, svarspersoner som angivit att de inte röstat, röstat blankt eller kryssat för flera svar ingår inte i tabellunderlaget.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2018.

Om vi fokuserar enbart på personer som angivit att de röstdelat kan vi också undersöka i vilken grad inomblocksröstning, mellanblocksröstning och övriga kombinationer av röstdelning förekommer. I tabell 2 jämför vi olika kombinationer av röstdelning bland väljare i Göteborg med väljare i Sverige. Av samtliga röstdelningskombinationer utgjorde röstdelning *inom* de traditionella blocken totalt 31 procent bland röstdelare i Göteborg jämfört med 46 procent bland svenska väljare i allmänhet. Vad som är särskilt värt att betona är att det i Göteborg 2018 var högre röstdelning inom det rödgrönrosa blocket (18 procent av all röstdelning) jämfört med Alliansblocket (13 procent av all röstdelning) medan det motsatta gäller för svenska väljare i allmänhet. Sedan 1994 har omkring en tredjedel av de svenska väljarnas totala röstdelning mellan riksdag och kommun skett inom det borgerliga blocket (Berg m.fl., 2019) och denna röstdelning har också i samtliga undersökta val varit den allra vanligaste. Att det i fallet Göteborg är lägre röstdelning inom det borgerliga blocket är således ett mycket ovanligt empiriskt fynd och självklart en direkt konsekvens av Demokraternas framgång i valet 2018.

Tabell 2 Kombinationer av röstdelning mellan riksdagsval och kommunval, väljare i Göteborg jämfört med väljare i Sverige 2018 (procent)

	Göteborg 2018	Sverige 2018
Inomblocksröstning		
Rödgrönrosa partier nationellt och lokalt	18	18
Borgerliga partier nationellt och lokalt	13	28
Mellanblocksröstning		
Rödgrönrosa nationellt – Borgerliga partier lokalt	5	12
Borgerliga partier nationellt – Rödgrönrosa lokalt	5	9
Övrig röstdelning		
Rödgrönrosa nationellt – Övrigt parti lokalt (ej SD)	12	1
Borgerliga partier nationellt – Övrigt parti lokalt (ej SD)	33	2
SD nationellt – Borgerliga partier lokalt	2	9
SD lokalt – Borgerliga partier nationellt	1	7
SD nationellt – Rödgrönrosa lokalt	0,5	3
SD lokalt – Rödgrönrosa nationellt	0,5	4
Övriga kombinationer nationellt – lokalt*	9	7
Summa	100	100
Antal svar	774	3 052
Total röstdelning inom blocken	31	46
Total röstdelning mellan blocken	10	21
Total övrig röstdelning	59	34

Kommentar: I analysen ingår alla partiväljare i riksdagsval och kommunval som röstdelat. Blankröstare är uteslutna ur analysen. Till 'Rödgrönrosa partier' räknas Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ. Till 'Borgerliga partier' räknas Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna. De som röstdelat mellan rödgrönrosa nationellt och övrigt parti lokalt utgör 94 personer. Av de har 73 personer röstat på Demokraterna och 21 personer på annat parti. De som röstdelat mellan alliansen nationellt och övrigt parti lokalt utgör 255 personer. Av dem har 232 röstat på Demokraterna och 23 stycken på annat parti. *Övriga röstdelningskombinationer i Göteborg har angivits av 71 svarspersoner. 67 av dem (8,7 procent totalt av alla röstdelare) har röstdelat mellan SD nationellt och ett annat parti lokalt. Av de 67 svarspersonerna har 63 angivit att de röstat på Demokraterna och endast 3 svarspersoner har svarat annat parti.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg respektive den nationella SOM-undersökningen 2018 (uppgifter om svenska väljare i allmänhet kommer från Berg, Erlingsson & Oscarsson 2019, tabell 3, sidan 101).

I jämförelse med svenska väljare i allmänhet är det också lägre grad av röstdelning *mellan* blocken i Göteborg 2018. Totalt 10 procent av väljarna i Göteborg har röstdelat mellan ett rödgrönrosa parti nationellt och ett alliansparti lokalt eller mellan ett alliansparti lokalt och ett rödgrönrosa parti nationellt. För Sverige som helhet var motsvarande andel 21 procent.

Vad som istället utmärker Göteborg 2018 är graden av *övrig* röstdelning. Bland samtliga röstdelare i Göteborg har 12 procent röstat rödgrönrosa nationellt men valt ett övrigt parti – oftast Demokraterna – lokalt. Ytterligare 33 procent har röstat på ett Alliansparti nationellt men valt ett övrigt parti lokalt och även här dominerar Demokraterna som partival. Motsvarande siffror för svenska väljare i allmänhet är blott 1 respektive 2 procent. Summerar vi all övrig röstdelning utgör den 59 procent av den totala röstdelningen bland väljare i Göteborg. Motsvarande andel bland väljarna som helhet är klart lägre, 34 procent. Sammanfattningsvis är det särskilt tydligt att den borgerliga röstdelningen i Göteborg i valet 2018 inte primärt skett inom blocket, utan till Demokraterna.⁶

En liten brasklapp kan vara på sin plats: På grund av att det inte finns individdata av samma omfattning och kvalitet från andra svenska kommuner kan vi inte jämföra röstdelningen i Göteborg med väljare i andra kommuner som också har ett eller flera större lokala partier. Givet att det 2018 fanns 171 lokala partier i Sveriges 290 kommunfullmäktigen och 42 lokala partier med röststöd större än 10 procent (SKL, 2019a) är vi säkra på att röstdelningsmönstren i sådana kommuner också ser annorlunda ut än det övergripande mönstret som kommit fram i tidigare studier (Erlingsson & Oscarsson, 2015; Berg m.fl., 2019).

Nästa steg i vår analys av röstdelningsmönster är att undersöka hur Demokraternas väljare fördelade sina riksdagsröster. Den här analysen påminner mycket om det vi visade i tabell 1, men istället för att undersöka hur riksdagspartiväljarna fördelat sina röster lokalt, visar vi hur Demokraternas väljare fördelat sina röster nationellt. Tabell 3 visar således vilka partier som Demokraternas väljare valde i Riksdagsvalet 2018 och ger en relativt tydlig bild av Demokraternaväljarnas ideologiska profil.

Enligt den lokala SOM-undersökningen i Göteborg 2018 valde nära en tredjedel av Demokraternas väljare att rösta på Moderaterna i riksdagsvalet. Andra största riksdagsparti bland Demokraternas väljare är Sverigedemokraterna med 17 procent och på delad tredjeplats återfinns Liberalerna respektive Socialdemokraterna med cirka 13 procent vardera. Röstdelning mellan Demokraterna lokalt och Vänsterpartiet eller Miljöpartiet nationellt är betydligt ovanligare, även om det förekommer. Summerar vi istället Demokraternas väljares riksdagspartival efter block röstade drygt 60 procent av Demokraternas väljare på ett Alliansparti i riksdagsvalet, 20 procent valde ett rödgrönt parti och 17 procent valde Sverigedemokraterna.

Tabell 3 Partival i riksdagsval bland Demokraternas väljare i Göteborg 2018 (procent)

	Partival i riksdagsval bland Demokraternas väljare i Göteborg
Vänsterpartiet	4
Socialdemokraterna	13
Miljöpartiet	2
Centerpartiet	8
Liberalerna	14
Moderaterna	31
Kristdemokraterna	10
Sverigedemokraterna	17
Feministiskt initiativ	0
Demokraterna	-
Övriga partier	1
Summa	100
Antal svar	371
Andel av Demokraternas väljare som röstat på rödgrönrosa partier i Riksdagsvalet	20
Andel av Demokraternas väljare som röstat på borgerliga partier i Riksdagsvalet	63
Andel av Demokraternas väljare som röstat på Sverigedemokraterna i Riksdagsvalet	17

Kommentar: Tabellen baseras på svarspersoner som angivit att de röstat i båda valen.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg, 2018.

Till de viktigaste huvudförklaringarna till röstdelning hör ställningstaganden i konkreta sakfrågor, främst sådana frågor som engagerar lokalt. I fallet Demokraterna i Göteborg 2018 ligger det förstås nära till hands att partivalet lokalt förklaras av vilken inställning väljaren har till Västlänken. Den avslutande analysen av röstdelning är i vilken grad partiväljare i Göteborg med olika inställning till Västlänken röstdelade i allmänhet, och på Demokraterna i synnerhet. Detta eftersom Västlänken dels varit en huvudfråga för Demokraterna, dels eftersom våra tidigare analyser visat att inställningen till Västlänken var mest negativ bland Demokraternas sympatisörer 2017 (Andersson m.fl., 2018). I tabell 4 jämförs röstdelningen för respektive parti mellan riksdag och kommun bland väljare som är för respektive emot Västlänken.

Benägenheten att röstdelar varierar stort beroende på vilken inställning svarspersonerna har till Västlänken. För samtliga partiers väljare är benägenheten att rösta på samma parti nationellt och lokalt *lägre* bland de som är *emot* Västlänken jämfört med de som är för Västlänken. Andelen väljare som röstar på samma parti nationellt

och lokalt och samtidigt är emot Västlänken är mellan 30 (Kristdemokraterna) och 64 procent (Vänsterpartiet) vilket betyder att den sammanlagda graden av röstdelning bland Västlänken-motståndarna varierar mellan 46 och 70 procent. Undantaget Centerpartiet är det mellan 70 till 80 procent av de västlänkspositiva riksdagspartiernas väljare som röstar på samma parti lokalt. För Centerpartiets riksdagsväljare kan vi observera en mer klassisk röstdelning där väljarna lokalt lagt sina röster på framförallt Liberalerna, Moderaterna och Socialdemokraterna.

Tabell 4 Röstdelning vid riksdagsval och kommunval i Göteborg bland svars personer med olika inställning till Västlänken 2018 (procent)

Partival riksdagsvalet 2018	Inställning till Västlänken	Partival kommunvalet i Göteborg 2018										Summa	Antal svar
		V	S	MP	C	L	M	KD	SD	FI	DEM		
Vänsterpartiet	FÖR	78	4	9	0	0	0	0	0	9	0	100	121
	EMOT	64	3	3	0	1	0	0	1	12	16	100	95
Socialdemokraterna	FÖR	5	79	8	0	3	4	0	1	0	1	101	179
	EMOT	7	49	3	1	3	1	1	1	3	30	99	150
Miljöpartiet	FÖR	5	10	75	1	4	0	0	0	3	1	99	73
	EMOT	3,5	7	50	3,5	3,5	0	0	0	3,5	29	100	28
Centerpartiet	FÖR	2	7	8	54	14	8	3	2	0	2	100	59
	EMOT	1	1	3	43	8	4	1	0	4	35	100	75
Liberalerna	FÖR	1	3	0	4	78	6	1	0	0	6	99	67
	EMOT	0	3	1	1	46	3	3	0	0	43	100	96
Moderaterna	FÖR	0	4	2	1	9	79	1	1	0	3	100	99
	EMOT	0	0	0	2	4	40	2	2	0	49	99	224
Kristdemokraterna	FÖR	0	0	5	0	5	20	70	0	0	0	100	20
	EMOT	0	1	0	0	9	6	30	0	0	54	100	67
Sverigedemokraterna	FÖR	0	4,5	0	0	4,5	13,5	0	73	0	4,5	100	22
	EMOT	1	0	0	1	1	5	0	52	0	40	100	151

Kommentar: Tabellen jämför hur svars personer som röstat på ett riksdagsparti fördelat sina röster på de partier som fick representation i kommunfullmäktige i Göteborg. Tabellen baseras därmed på svars personer som angivit att de röstat i båda valen. Tabellen avläses radvis. Svars personer som svarat att de röstat på "Annat parti" nationellt och Annat parti än Demokraterna kommunalt, svars personer som angivit att de inte röstat, röstat blankt eller kryssat för flera svar ingår inte i tabellunderlaget. Frågan om Västlänken lyder "Vilken är din åsikt om följande trafikåtgärder? Västlänken (tågtunnel under Göteborg)?: Svarsalternativen är Mycket bra förslag, ganska bra förslag, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt förslag och mycket dåligt förslag. Svarsalternativen Mycket och ganska bra förslag har slagits samman till "FÖR" och svarsalternativen Ganska och mycket dåligt har slagits samman till "EMOT". Siffror i kursiv stil anger att det är få svars personer i kategorin och dessa resultat ska därför tolkas med stor försiktighet.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2018.

Vi ser tydliga spår av åsiktsdriven röstdelning i kommunvalet i Göteborg 2018. Sambandet mellan västlänksåsiikt och röstdelning är dock olika stark bland olika grupper av partiväljare (se tabell 4). Oavsett i vilken utsträckning riksdagspartiernas väljare lagt sina röster på Demokraterna är det tydligt att det för en majoritet av partierna bara är enstaka procentenheter av partiernas västlänkspositiva riksdagsväljare som lokalt lagt sina röster på Demokraterna. Bland Vänsterpartiets, Socialdemokraternas, Miljöpartiets, Centerpartiets, Moderaternas respektive Kristdemokraternas riksdagsväljare som samtidigt är för Västlänken är det mellan 0 och 3 procent som röstat på Demokraterna. Bland Liberalernas riksdagsväljare som är för Västlänken är motsvarande andel 6 procent. Omvänt är det mycket tydligt att Demokraterna fått lokala röster från väljare som är emot Västlänken och nationellt röstat på något av riksdagspartierna. Mellan 40 och 54 procent av Sverigedemokraternas, Liberalernas, Moderaternas respektive Kristdemokraternas riksdagsväljare som också är emot tågtunneln har röstat på Demokraterna. Bland Centerpartiets, Socialdemokraternas och Miljöpartiets riksdagsväljare som är negativa till Västlänken är andelen röster på Demokraterna omkring 30 procent. Relativt sett lägst röstdelning till Demokraternas fördel bland de väljare som är emot Västlänken finns bland Vänsterpartiets riksdagsväljare med 16 procent.

Sammanfattningsvis visar analysen av röstdelning att inställning till Västlänken spelade en helt avgörande roll för röstdelning i allmänhet och röstdelning på Demokraterna i synnerhet i valet 2018.

Vilka röstade på Demokraterna?

Nästa steg i vår analys är mer generell och handlar om att pröva några allmänna huvudförklaringar till varför göteborgarna röstade på Demokraterna i 2018 års val till kommunfullmäktige. Vem röstade på Demokraterna och varför? Vår analys så långt ger ett mycket starkt stöd för åsiktsröstning, det vill säga att Västlänken var den viktigaste faktorn för partivalet. Håller den slutsatsen streck även om vi för in fler faktorer i vår analys?

Inom väljarbeteendeforskning kan man förenklat tala om fyra huvudförklaringar till varför väljare röstar som de gör (Oscarsson & Holmberg, 2008): närhet, agenda, tydlighet och kompetens.

1) Närhetsförklaringen har visat sig vara särskilt gångbar i analyser av svenskt väljarbeteende. Den säger helt enkelt att väljare har en stark tendens att rösta på partier som står dem nära ideologiskt och i olika sakfrågor. Vi har redan analyserat denna faktor i det här kapitlet.

2) Agendaförklaringen handlar om vilka frågor som står högt på den politiska dagordningen: allt annat lika kommer det gå bra för partier som uppfattas ha en bra politik i frågor som många väljare tycker är viktiga. I fallet Göteborg och Västlänken vet vi från tidigare analyser att infrastrukturfrågor i allmänhet och frågor om trängselskatter och tågtunnlar i synnerhet varit centralt placerade på

den lokala agendan under lång tid. Göteborgsväljare har betydligt större fokus på infrastrukturfrågor än svenska väljare i allmänhet (Arkhede & Solevid, 2017).

3) Tydlighetsförklaringen handlar om att partier som har tydliga flankpositioner längs centrala åsiktsdimensioner har lättare att tränga genom mediebruset under valrörelser än partier med mer nyanserade positioner. Det är därför det är viktigt för små partier att odla sina profilfrågor. I fallet Demokraterna är det sannolikt att deras sakpolitiska position i västlänksfrågan (Stoppa Västlänken!) har varit väl känd och lätt att kommunicera, särskilt eftersom andra partier valde att fortsatt stå bakom de uppgörelser som träffats i frågan i samband med beslutet.

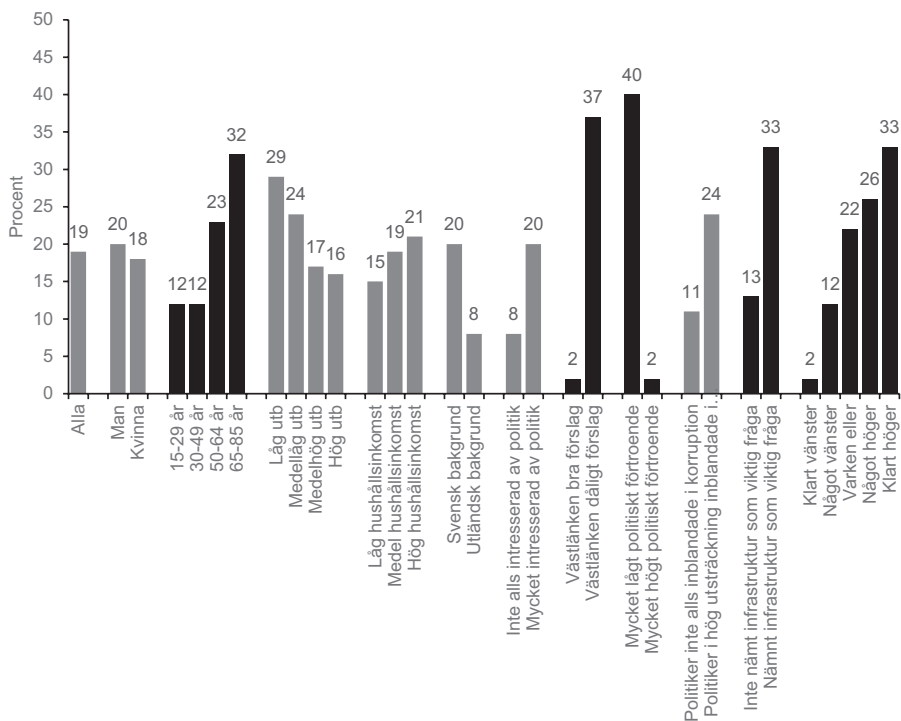
4) Kompetensförklaringen, slutligen, har med väljarnas bedömningar av partiernas ”track record” att göra, det vill säga hur väl partiet och partiföreträdare lyckats prestera tidigare. Med ett nytt parti finns det ingen kunskap om tidigare prestationer annat än indirekt, genom att värdera partiledare Martin Wannholts politiska gärning, eller genom att värdera hur andra partier har skött sig i Göteborgspolitik. Förtroende är en nyckelfaktor som hör till kompetensförklaringen: om man ska delegera sin rara väljarmakt för fyra år framåt behöver väljarna känna sig trygga att deras mandat förvaltas av dugliga, erfarna och politiskt skickliga företrädare som kan agera i deras ställe och i deras intressen.

I det här sammanhanget har vi möjlighet att samtidigt, i en större förklaringsmodell, pröva några av de viktigaste närhetsfaktorerna (vänster-högerideologi och inställning till Västlänken), agendafaktorer (huruvida man anser infrastruktur är en viktig sakfråga) och kompetensfaktorer (grundläggande förtroende för kommunens politiker). Eftersom vi också gärna vill kunna kartlägga och ta hänsyn till mer långsiktigt strukturerande faktorer som inte omedelbart har med kommunvalet i Göteborg 2018 att göra, behöver vi också uppgifter om väljarnas socioekonomiska status, så som kön, ålder, utbildning, inkomst och bakgrund.

Tack vare Valmyndighetens (2018) statistik vet vi också att partiernas röststöd varierar stort mellan valdistrikten i Göteborg. Stödet för Demokraterna är inget undantag. I valdistrikt som Hovås Södra, Skår Norra, Skår Södra, Näset Norra och Långedrag röstade 37 procent eller mer på Demokraterna. Omvänt finns det lägsta stödet, 3 procent eller lägre, i Hammarkullen Östra, Hammarkullen Centrum, Lövgärdet Övre, Hjällbo Södra och Norra Biskopsgården.

De geografiska skillnaderna till trots fokuserar vi här främst på den socioekonomiska och åsiktsmässiga kompositionen av Demokraternas väljare 2018. Figur 2 nedan visar Demokraternas röststöd i olika befolkningsgrupper. De gruppkillnader som under kontroll för andra faktorer kvarstår som statistiskt signifikanta är markerade med svarta staplar. Det är också de här faktorerna vi fokuserar på att diskutera i vår analys av resultaten.

Figur 2 Demokraternas röststöd i olika befolkningsgrupper 2018 (procent)

Kommentar: Se appendix för information om frågeformulering, svarsalternativ och omkodningar.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg, 2018.

De största skillnaderna i röststöd för Demokraterna återfinns för väljare med olika ålder, olika åsikt om Västlänken, för personer som gör olika prioriteringar av infrastruktur som samhällsfråga och för personer med olika vänster-högerideologi. Demokraternas röststöd är starkare bland väljare 65 år och äldre, bland personer som är emot Västlänken, bland personer som har lågt politiskt förtroende, bland personer som nämnt infrastrukturfrågor som en viktig lokal fråga och bland personer som står till höger på den ideologiska vänster-högerskalan. De tre faktorer som ger störst utväxling är inställning till Västlänken, nivå av politiskt förtroende och vänster-högerideologi. Bland personer som tycker Västlänken är ett mycket bra förslag, bland personer som har högt politiskt förtroende och bland personer som står klart till vänster uppger bara enstaka procent av de svarande att de röstat på Demokraterna. Bland väljare som tycker Västlänken är ett mycket dåligt förslag, som har mycket lågt förtroende och står klart till höger är andelen som röstat på Demokraterna 37, 40 respektive 33 procent. Under kontroll för andra faktorer jämnas skillnaderna ut något men faktum kvarstår att Demokraternas

röststöd till stor del förklaras av missnöje med Västlänken, politisk misstro och att stå till höger. I ljuset av vad analyserna av röstdelningen visade, med stor andel röster på Demokraterna bland Moderata och Kristdemokratiska riksdagsväljare, är resultaten väntade.

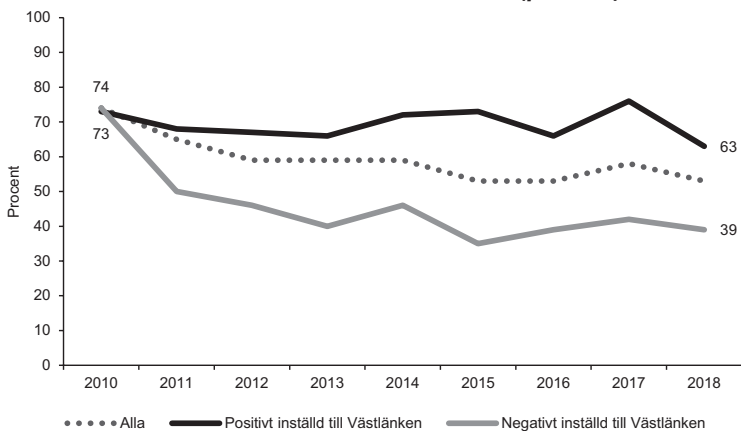
Vi vill samtidigt betona att det *inte* finns några statistiskt signifikanta skillnader i röststöd för Demokraterna bland väljare med olika kön, utbildning, inkomst, etnisk bakgrund, intresse för politik eller uppfattning om förekomst av korruption bland politiker i Göteborg, även om det initialt, utan kontroll för andra variabler, ser ut att finnas skillnader också inom de här grupperna i figuren. Att skillnaderna i röststöd försvinner beror på att de nyss angivna indikatorerna överlappar med ålder, åsikt om Västlänken, politiskt förtroende eller vänster-högerideologi.

Västlänksmotståndarna allt mindre nöjda med den lokala demokratin

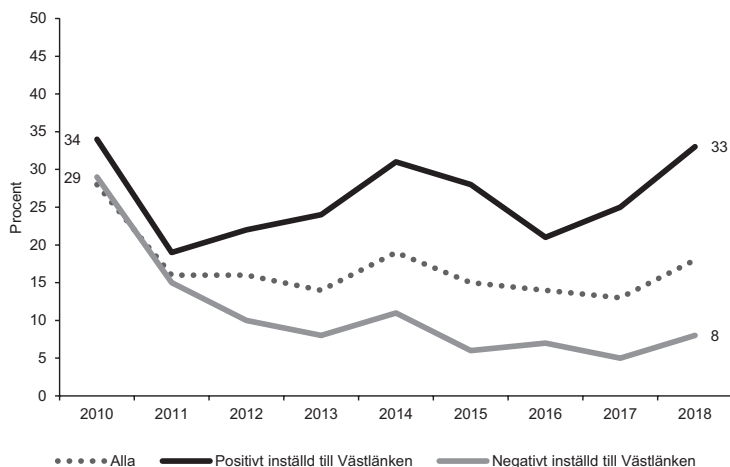
Som vi kunnat konstatera från tidigare studier av västlänksopinionen och förtroende för Göteborgspolitikerna (Andersson & Oscarsson, 2017; Andersson m.fl., 2018) har det över tid vuxit fram ett allt starkare samband mellan göteborgarnas åsikter om Västlänken och deras nöjdhet med den lokala demokratin. Som figuren 3a visar fanns det år 2010 ingen skillnad i nöjdhet med den lokala demokratin mellan göteborgare som var positivt respektive negativt inställda till Västlänken: tre av fyra (74 respektive 73 procent) var nöjda med demokratin oavsett västlänksåsikt. Sedan dess har skillnaderna ökat. Västlänksmotståndarna som inte fått sin vilja igenom har blivit allt mindre nöjda med hur den lokala demokratin fungerar. Glappet mellan vinnare och förlorare har vuxit till drygt tjugo procentenheter. År 2018 var andelen mycket eller ganska nöjda med demokratin i Göteborg 63 procent bland västlänkspositiva, men bara 39 procent bland västlänksnegativa.

Förtroendet för Göteborgs lokalpolitiker har tagit samma väg (se figur 3b). Ett allt tydligare åsiktsavstånd mellan en växande grupp västlänksnegativa göteborgare och den förda kommunpolitiken har med tiden skapat en förtroendeklyfta som idag är monumental. År 2010 var förtroendet för de lokala politikerna i princip lika starkt bland såväl förespråkare som motståndare till tåg tunneln under Göteborg (34 jämfört med 29 procent). Nio år senare är förtroendegapet 25 procentenheter. Bland västlänkspositiva är förtroendet för kommunpolitikerna lika högt, 33 procent. Men bland västlänksnegativa har andelen med mycket/ganska högt förtroende minskat till 8 procent.

Figur 3a Andelen som är nöjda med den lokala demokratin bland samtliga svarande och bland svarande som är positivt respektive negativt inställda till Västlänken 2010–2018 (procent)

Figur 3b Andelen som har förtroende för kommunens politiker bland samtliga svarande och bland svarande som är positivt respektive negativt inställda till Västlänken 2010–2018 (procent)

Kommentar: *Nöjd med demokratin* "Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i: den kommun där du bor". Svartalternativen är Mycket nöjd, Ganska nöjd, Inte särskilt nöjd, Inte alls nöjd. I figur 3a visas andelen svarpersoner som är Mycket eller Ganska nöjda. *Förtroende för kommunens politiker:* "Allmänt sett, hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande grupper sköter sitt arbete?: Kommunens politiker". Svartalternativen är Mycket stort förtroende, Ganska stort förtroende, Varken stort eller litet förtroende, Ganska litet förtroende, Mycket litet förtroende. I figur 3b visas andelen svarpersoner som har Mycket eller Ganska stort förtroende.

Källa: Den Västsvenska SOM-undersökningen 2010–2018, enbart svarande från Göteborg.

Politikermisnöje och västlänksmotstånd bakom ökad röstdelning

Våra analyser visar att det var ett generellt missnöje med den lokala demokratin och Göteborgspolitikerna i kombination med protest mot byggandet av en tågtunnel under Göteborg som ledde till att var sjätte göteborgare valde att dela sin röst mellan riksdagsval och kommunval och rösta på Demokraterna. Frågan om politisk korruption spelade dock en klart mer undanskymd roll och når inte statistisk signifikans i våra förklaringsmodeller.

Röstdelningen är i fallet Göteborg 2018 tydligt driven av en lokalpolitisk fråga som politiserats av ett nytt parti. Demokraterna vann sina väljare på västlänksfrågan – en politisk sakfråga som över tid har skapat ett stort demokratiskt underskott i Göteborg i så måtto att det finns ett allt tydligare samband mellan åsikt om västlänken och nöjdhet med hur den lokala demokratin fungerar. Det sviktande förtroendet för kommunpolitiker i Göteborg gjorde att västlänksfrågan blev en starkt samlande symbolfråga – ett slags lägereld för politikermisstro – som i förlängningen ledde till valframgångar för det nystartade Demokraterna. SOM-undersökningarna kan inte i detalj reda ut huruvida åsiktsavståndet i sakfrågan eller det sjunkande förtroendet kommit först. Men sannolikt är slutresultatet en produkt av ömsesidigt förstärkande faktorer där händelser som beslut om tågtunnel, efterföljande protester och opinionsbildning kring trängselskatteomröstningen, partiintern splittring och avhopp, följt av nya partibildningar har verkat i samma riktning.

Även om vi förstås inte kan veta vilka partier de väljare som röstade på Demokraterna lokalt hade valt om Demokraterna *inte* hade ställt upp som parti i kommunvalet 2018, visar analyserna av röstdelningsmönstren att Allianspartierna i Göteborg gemensamt förlorat betydligt fler potentiella väljare på Demokraternas intåg än vad övriga partier har gjort. Med stor sannolikhet är det också dessa partier som har bäst möjligheter att vinna tillbaka väljare från Demokraterna i framtida val om frågan om tågtunnel skulle dala på den politiska dagordningen och/eller om Demokraternas väljare inte uppfattar att partiet levererar som de förväntat sig.

Noter

- ¹ Det ska också nämnas att Demokraterna även fick representation med 5 mandat i regionfullmäktige i Västra Götaland (3,44 procent av rösterna). I det här kapitlet fokuserar vi emellertid på partiets lokala framgång. Bland svarspersonerna i SOM-undersökningen i Göteborg anger 19 procent att de röstat på Demokraterna i kommunvalet. Se tabell A1 i Appendix för jämförelse av officiellt valresultat och partival bland de svarande i SOM-undersökningen i Göteborg.
- ² Demokraterna fick 60 013 röster och att partiet är största parti sett till antal röster beror naturligtvis på att de var framgångsrika i Sveriges andra största stad. De största lokala partierna rent andelsmässigt är Oberoende realister (Hagfors kommun) med 36,5 procent, Nykvarnspartiet (Nykvarns kommun) med 30,4

- procent och Perstorps framtid (Perstorps kommun) med 29,8 procent. Enligt SKL:s statistik finns lokala partier i alla slags kommuner men de största partierna sett till andelar röster tenderar att finnas i mindre kommuner (SKL 2019a).
- 3 Sedan januari 2019 används den samlande beteckningen 'regioner' för samtliga landsting och regioner i Sverige.
 - 4 Bland de svarande i SOM-undersökningen i Göteborg är andelen som röstat på olika partier i riksdagsvalet och kommunvalet också 38 procent.
 - 5 Som jämförelse kan sägas att i tidigare val har omkring 15 procent av röstdelarna delat sina röster just mellan ett riksdagsparti och ett lokalt parti (Erlingsson & Oscarsson, 2015). Uppgiften om 15 procent som röstar på lokalt parti erhålls genom att slå ihop kategorierna röstdelning "rödgrönrosa nationellt-övrigt lokalt", "alliansparti nationellt-övrigt lokalt" och "övriga kombinationer nationellt-lokalt" i tabell 3, sidan 369 i Erlingssons & Oscarssons (2015) kapitel.
 - 6 Bland de göteborgska väljarna som röstdelat är den vanligaste röstdelningskombinationen (visas ej i tabell) att välja Moderaterna i Riksdagsvalet och Demokraterna i kommunvalet, den kombinationen står för 15 procent av all röstdelning i Göteborg 2018. På andra plats hamnar kombinationen Sverigedemokraterna i Riksdagsvalet och Demokraterna i kommunvalet med 8 procent. På delad tredjeplats kommer Socialdemokraterna eller Liberalerna nationellt och Demokraterna lokalt med omkring 8 procent vardera av alla röstdelningar.

Referenser

- Andersson, Dennis & Henrik Oscarsson (2017). Göteborgarna tycker om infrastrukturprojekt. I Andersson, Ulrika & Annika Bergström (Red.), En brokig gemenskap. SOM-rapport 71. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Andersson, Dennis, Oscarsson, Henrik & Solevid, Maria (2018) Västlänken – en fråga om förtroende. I Anders Carlander & Björn Rönnerstrand (red) Hemma Väst. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Arkhede, Sofia & Solevid, Maria (2017) SOM-undersökningen i Göteborg 2016. SOM-rapport 2017:34. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Berg, Linda, Erlingsson, Gissur Ó & Oscarsson, Henrik (2019) Rekordhög röstdelning. I Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand, Patrik Öhberg & Annika Bergström (red) Storm och stiltje. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Erlingsson, Gissur Ó & Oscarsson, Henrik (2015). Röstdelning i Sverige. I Annika Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) Fragment. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet
- Göteborgs-Posten (2014) Moderaterna: Wannholt utesluts. <https://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/moderaterna-wannholt-utesluts-1.263176>, publicerad 2014-11-28. Senast nedladdad 2019-10-21.

- Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2016). Svenska väljare. Stockholm: Wolters Kluwer.
- SCB (2002) Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik, 2002:3. Personer med utländsk bakgrund. Riktlinjer för redovisning i statistiken. <https://www.scb.se/contentassets/60768c27d88c434a8036d1fdb595bf65/mis-2002-3.pdf>. Senast nedladdad 2019-10-21.
- SCB (2019) Kommunalskatterna 2019. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/offentlig-ekonomi/finanser-for-den-kommunala-sektorn/kommunalskatterna/pong/statistiknyhet/kommunalskatterna-2019/>. Senast nedladdad 2019-10-18.
- SKL (2019a). 310 val. 2018 års kommun och landstingsval. <https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-768-8.pdf?issuusl=ignore>. Senast nedladdad 2019-10-21.
- SKL (2019b). Sektorn i siffror. <https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/sectornisiffror.1821.html>. Senast nedladdad 2019-10-18.
- SVT Nyheter Väst (2017) Martin Wannholt startar nytt parti, <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/ska-motverka-goteborgsk-dumhet>, publicerad 2017-05-04. Senast nedladdad 2019-10-21.
- Valmyndigheten (2018) Valpresentation 2018, Val till kommunfullmäktige i Göteborg – Röster <https://data.val.se/val/val2018/slutresultat/K/kommun/14/80/index.html>. Senast nedladdad 2019-10-18.

APPENDIX

Tabell A1 Valresultatet till riksdagen och kommunfullmäktige i Göteborg 2018 (procent) De svarande i SOM-undersökningen i Göteborg jämfört med officiellt valresultat

	Riksdagsvalet i Göteborg, svarande i SOM	Riksdagsvalet i Göteborg, officiellt resultat	Skillnad	Kommunfullmäktigevalet i Göteborg, svarande i SOM	Kommunfullmäktigevalet i Göteborg, officiellt resultat	Skillnad
Vänsterpartiet	14,9	14,0	0,9	12,5	12,6	-0,1
Socialdemokraterna	22,4	23,8	-1,4	16,6	20,5	-3,9
Miljöpartiet	7,1	6,9	0,2	8,1	6,9	1,2
Centerpartiet	8,3	7,1	1,2	5,2	4,0	1,2
Liberalerna	9,8	7,2	2,6	9,3	7,2	2,1
Moderaterna	19,5	19,9	-0,4	13,5	14,5	-1,0
Kristdemokraterna	5,5	5,5	0	3,2	3,3	-0,1
Sverigedemokraterna	10	13,5	-3,5	6,2	8,3	-2,1
Feministiskt initiativ	1,1	0,8	0,3	2,8	2,3	0,5
Demokraterna				19,2	16,9	2,3
Övriga partier	1,4	1,3	0,1	3,4	3,5	-0,1
Summa	100	100		100	100	
Antal svar/antal röster	2 040	349 645		2 032	354 160	
Medelfel*			1,1			1,3

Kommentar: Medelfelet är summan av de absoluta avvikelserna dividerat med antal partier (10 för riksdagsvalet, 11 för kommunvalet).

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg respektive Valmyndigheten 2018.

Kodningsinformation, figur 2.

All information framgår också i kodboken för SOM-undersökningen i Göteborg (https://som.gu.se/digitalAssets/1723/1723992_kodbok-som-unders-ökningen-i-g--teborg-2018.pdf)

För att uttala oss om vilka gruppsskillnader som är statistiskt signifikanta har vi genomfört en regressionsanalys med "Rösta på Demokraterna" som beroende variabler och med kön, ålder, utbildning, hushållsinkomst, bakgrund, intresse för politik, Västlänken, Politiskt förtroende, uppfattningar om korruption, infrastruktur som viktig fråga samt vänster-högerideologi som oberoende variabler.

Kön: Bygger på f35 (uppgivet kön), men har kompletterats med urvalsdata (KÖN) där svar saknats. Annat kön har kodats bort på grund av få svarande.

Ålder: Bygger på subjektiv ålder (f36), men har kompletterats med urvalsdata där svar saknats.

Utbildning: Bygger på f45 "Vilken skolutbildning har du? Markera det alternativ som du anser passar bäst in på dig. Om du ännu inte avslutat din utbildning, markera den du genomgår för närvarande." Låg utbildning=Max grundskola eller motsvarande, Medellåg utbildning=Max gymnasium, folkhögskola eller motsvarande. Medelhög utbildning=Eftergymnasial utbildning men ej examen från högskola/universitet. Hög utbildning= Examen från högskola/universitet.

Sammanlagd årsinkomst i hushållet: Bygger på f47 "Vilken är den ungefärliga sammanlagda årsinkomsten i kronor för samtliga personer i ditt hushåll före skatt (pension, studiemedel etc. ska räknas in)?" Låg hushållsinkomst= Max 300 000 SEK/år, Medel hushållsinkomst= Mellan 301 000 och 700 000, Hög hushållsinkomst=Mer än 700 000 SEK.

Bakgrund: Bygger på f39, "Var någonstans har du, respektive din far och din mor, huvudsakligen vuxit upp? Vi följer SCB:s (2002) definition av svensk/utländsk bakgrund som innebär att en person med utländsk bakgrund själv är född utomlands eller är född i Sverige men har två utlandsfödda föräldrar (SCB. Skillnaden är att vi istället för information om vart svarspersonen är född istället har information om vart svarspersonen och hans föräldrar är uppvuxna. Svensk bakgrund=Själv uppvuxen i Sverige och minst en förälder uppvuxen i Sverige. Utländsk bakgrund=Själv uppvuxen utomlands eller två föräldrar uppvuxna utomlands

Intresse för politik: Bygger på f10 "Hur intresserad är du i allmänhet av politik?" Svartalternativ Mycket intresserad, ganska intresserad, inte särskilt intresserad och inte alls intresserad. I figuren visas endast mycket intresserad respektive inte alls intresserad.

Västlänken: Bygger på f19 "Vilken är din åsikt om följande trafikåtgärder? Västlänken (tågtunnel under Göteborg)? Svartalternativen är Mycket bra förslag, ganska bra förslag, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt förslag och mycket dåligt förslag. Svartalternativen Mycket och ganska bra förslag har slagits samman till "Västlänken bra förslag" och svartalternativen Ganska och mycket dåligt har slagits samman till "Västlänken dåligt förslag".

Politiskt förtroende: Är en sammanslagning av svaren på f11d "Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i: Göteborgs stad", f12 "Allmänt sett, hur stort förtroende har du för politiker i Göteborg?" och f13 "Hur tycker du kommunstyrelsen i Göteborg sköter sin uppgift?". Var och en av indikatorerna har kodats om så att 0 är det högsta förtroendet och 1 det lägsta förtroendet

och sedan har indikatorerna summerats till en 0-10 skala. Till sist har vi delat in indexet i kvartiler. I figuren redovisas svaren för kvartilen med högst sammanlagt politiskt förtroende med kvartilen med lägst sammanlagt politiskt förtroende.

Uppfattningar om korruption: Bygger på f20, ”Enligt din bedömning, i vilken utsträckning är följande yrkesgrupper i Göteborg inblandade i någon typ av korruption?”. Svar anges på en skala från 1 (Inte alls) till 7 (I mycket stor utsträckning” respektive Ingen uppfattning (borttaget i analysen). I figuren jämförs de som svarat 1 respektive 7, dvs upplever ingen respektive mycket stor korruption.

Infrastruktur som viktig fråga: Bygger på f8 ” Vilken eller vilka frågor eller samhällsproblem tycker du är viktigast i dag i Göteborg? Ange högst tre frågor/samhällsproblem.” Svar som hör till kategorin infrastruktur behandlar ”Infrastruktur/kommunikationer” (kategori 290-307), se kodboken för SOM-undersökningen i Göteborg) och innehåller bland annat svar som handlar om kollektivtrafik, järnväg/tågtrafik, vägar, vägunderhåll, parkeringar, vägtullar, transporter, bensinpris, Västlänken.

Vänster-högerideologi: Bygger på f16 ”Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?”. Svartalernativ Klart till vänster, Något till vänster, Varken till vänster eller till höger, Något till höger, Klart till höger.